

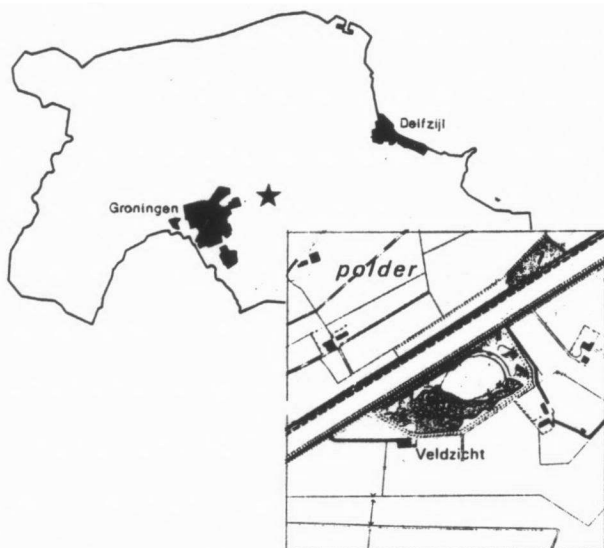
het gebied

VELDZICHT: weinig veld, een beetje zicht, en toch leuk!

Ben Koks

Als liefhebber van de wijidse Groninger vlakten zijn er leukere dingen te bedenken dan het inventariseren van een ogenschijnlijk onopvallend bosje langs het Eemskanaal.

De reden om derhalve dit 8,5 ha grote terrein broedvogels te karteren ligt verscholen in het gegeven dat er sinds een aantal jaren een slaapplaats van Aalscholvers is gevestigd. Tijdens de bezoeken aan de slaapplaats was het een kleine moeite om op veldkaarten waarnemingen van alle andere soorten te noteren. In totaal zijn er 5 ochtend- en 6 avondbezoeken afgelegd waarbij (uiteraard) de EMP-methode werd gebruikt om inzicht te krijgen in het aantal territoria van de afzonderlijke soorten.



Ligging Veldzicht

Veldzicht is 25 jaar geleden ontstaan doordat men destijds bagger afkomstig uit het Eemskanaal kwijt moest. De depots bij Ruischerbrug, Blokum, Bloemhofbrug, Woldbrug en Amsweer

hebben een zelfde achtergrond. Deze depots vormen voor een aantal soorten mogelijk een 'Stepping Stone'-achtige verbinding tussen Groningen en Delfzijl.

Het terrein kent een min of meer natuurlijke vegetatieontwikkeling. Een plas van ± 2 ha vormt met een semi-moerasbos 70 % van het totale oppervlakte van het terrein dat in eigendom is van Staatsbosbeheer.

Aan de randen van het 'bos' domineren braam en ruigtekruiden en vormt een kade met daarop een droge zandige graslandvegetatie de overgang naar het cultuurlandschap (Van der Velde, 1987). Dit jaar zorgden 3 stuks jongvee voor een extensieve begrazing.

Resultaten en conclusies

In het onderstaande overzicht wordt ingegaan op het aantal gevonden territoria. In 1985 is Veldzicht door provinciale Waterstaat eveneens op broedvogels onderzocht (Van der Velde, 1987, archief dienst R.O. provincie). De gegevens van toen zullen worden vergeleken met de inventarisatie uit 1992.

Er is in 7 jaar een verschuiving opgetreden van een moerasvogelgemeenschap naar een bosvogelgemeenschap. Verdwenen zijn notoire moerassoorten als Slobbeend, Bruine Kiekendief en Rietzanger. Eveneens verdwenen zijn Torenvalk, Tortel, Wielewaal, Ringmus en Kneu. Torenvalken broeden evenals Buizerd op een steenworp van Veldzicht.

Nieuwkomers zijn bosbewoners als

Soort	1985	1992	Soort	1985	1992
Dodaars	1	1	Zanglijster	1	2
Fuut	5	1	Grote Lijster	-	1
Aalscholver	-	3	Rietzanger	1	-
Blauwe Reiger	-	1	Bosrietzanger	4	2
Bergeend	0-1	-	Kleine Karekiet	12	15
Wintertaling	0-3	-	Spotvogel	2	2
Slobeend	1-2	-	Braamsluiper	1	1
Wilde Eend	9	5	Grasmus	3	3
Kuifeend	1-10	-	Tuinfluiter	10	8
Havik	-	1	Zwartkop	1	5
Bruine Kiek	1	-	Tjiftjaf	4	6
Torenvalk	1	-	Fitis	18	28
Fazant	4	2	Grauwe Vliegeva	1	1
Waterral	1	1	Matkop	1	2
Waterhoen	4	2	Pimpelmees	2	2
Meerkoet	7	3	Koolmees	3	5
Houtduif	18	17	Staartmees	-	1
Tortel	1	-	Boomkruiper	-	2
Koekoek	1	1	Wielewaal	1	-
Ransuil	1	1	Vlaamse Gaai	-	1
Grote Bonte Sp	-	1	Ekster	3	-
Winterkoning	4	18	Zwarte Kraai	6	2
Heggemus	1	3	Ringmus	1	-
Roodborst	0-1	8	Vink	-	5
Gekraagde roods	-	1	Kneu	1	-
Merel	4	9	Rietgors	2	2
			Aantal soorten	39-43	43

Tabel 1. Territoria 1985 (van der Velde 1987) en 1992.

Havik, Grote Bonte Specht, Grote Lijster, Staartmees, Boomkruiper, Vlaamse Gaai en Vink.

Het broeden van Aalscholver past in het landelijk beeld voor deze soort (zie elders in deze Gors). Het broeden met één paar van een kolonievogel als de Blauwe Reiger is ook in 1991 vastgesteld (mond. med. Hein Kuiper SBB). De reigers kwamen tot broeden in het meest ondoordringbare deel van het terrein en wisten 2 jongen groot te brengen.

In tegenstelling tot 1991 (Nienhuis en Geertsema 1991), werden er in 1992 geen broedende Buidelmezen in Veldzicht vastgesteld.

De toename van Merel, Winterkoning en Heggemus is opvallend en heeft mede te maken met het herstel na een serie strenge winters (SOVON-nieuws 4:3).

Het broeden van Havik was niet succesvol (en dat is in dit deel van de provincie ook geen wonder). Het wijf-

je is diverse malen op het nest waargenomen, maar verdween gaandeweg het broedseizoen. Het mannetje is gedurende de hele periode frequent waargenomen.

De dichtheid van een aantal soorten is zonder meer hoog te noemen. Hoewel Norbert Kwint in 1990 een ander type bosjes (leeftijd, functie en soorten-spectrum) op het Hogeland heeft onderzocht op broedvogels, is Veldzicht qua isolatie en grootte min of meer te vergelijken met de aangehaalde SOVON-inventarisatie.

Opvallend is dat erkende struweelboeders als Winterkoning, Merel en Fitis in hoge dichtheden in Veldzicht zijn te vinden. Ook een relatief talrijke soort als de Houtduif doet het prima in deze oase (voor bosvogels) in het cultuurlandschap. In tegenstelling tot de meeste Hogelandbosjes zijn de min of meer natuurlijke bosjes van de baggerdepots langs het Eemskanaal gezegend met een zeer rijke ondergroei van met name Grauwe

Soort	Hogeland		Veldzicht	factor
	gem.	max.		
Houtduif	20.4	57.8	37.5	1.8
Winterkoning	7.8	28.9	39.6	5.1
Merel	5.0	12.7	19.8	4.0
Tuinfluits	7.3	15.6	17.6	2.3
Tjiftjaf	5.7	11.0	13.2	2.3
Fitis	12.8	29.9	61.5	4.8
Vink	0.4	1.1	11.0	27.5

Tabel 2. Vergelijking gemiddelde en maximale dichtheden Hogeland (Kwint 1990) en Veldzicht (1992) (n/10 ha).

Wilg. Deze ondergroei tilt dit soort bosjes mijlenver uit boven de eenvoud van de gemiddelde ruilverkavelingsaanplant.

Literatuur

Kwint, N.D. (1990): Broedvogels van twaalf loofbosjes op het Hogeland in 1990. SOVON-rapport 90/12 in opdracht van SBB.

Nienhuis, J. en M. Geertsema (1991): Het voorkomen van de Buidelmees als broedvogel in Groningen. De Grauwe

Gors 19:3, pag. 11-20.

SOVON-nieuws (1991): 4:3.

Velde, M. van der (1987): De Biologische betekenis van baggerdepots langs het Eemskanaal en het Van Starckenborghkanaal: een visie op het beheer. Provinciale Waterstaat, afd. Biologie.

Adres auteur:
Kremersheerd 147
9737 PN GRONINGEN
(050) 41 26 46